

ΔΙΕΘΝΕΙΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΕΣ ΣΧΕΣΕΙΣ

Γιώργος Ν. Μαγούλιος, Καθηγητής
Τμήμα Λογιστικής & Χρηματοοικονομικής

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ
επένδυση στην κοινωνία της γνώσης
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΣΠΑ
2007-2013
πρόγραμμα για την ανάπτυξη
ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

Άδειες Χρήσης

- Το παρόν εκπαιδευτικό υλικό υπόκειται σε άδειες χρήσης Creative Commons.
- Για εκπαιδευτικό υλικό, όπως εικόνες, που υπόκειται σε άλλου τύπου άδειας χρήσης, η άδεια χρήσης αναφέρεται ρητώς.

Χρηματοδότηση

- Το παρόν εκπαιδευτικό υλικό έχει αναπτυχθεί στα πλαίσια του εκπαιδευτικού έργου του διδάσκοντα.
- Το έργο «Ανοικτά Ακαδημαϊκά Μαθήματα στο ΤΕΙ Κεντρικής Μακεδονίας» έχει χρηματοδοτήσει μόνο τη αναδιαμόρφωση του εκπαιδευτικού υλικού.
- Το έργο υλοποιείται στο πλαίσιο του Επιχειρησιακού Προγράμματος «Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση» και συγχρηματοδοτείται από την Ευρωπαϊκή Ένωση (Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο) και από εθνικούς πόρους.

ΕΝΟΤΗΤΑ 1: ΘΕΩΡΙΕΣ ΔΙΕΘΝΟΥΣ ΕΜΠΟΡΙΟΥ

Περιεχόμενα:

- Μερκαντισμός,
- Η θεωρία του Απόλυτου Πλεονεκτήματος,
- Η θεωρία του Συγκριτικού Πλεονεκτήματος,
- Η θεωρία των Παραγωγικών Συντελεστών,
- Η θεωρία του Κύκλου Ζωής του Προϊόντος.

Λέξεις Κλειδιά: διεθνές εμπόριο, θεωρίες

Σκοπός: Η κατανόηση βασικών θεωριών του διεθνούς εμπορίου και η σύνδεσή τους με το σύγχρονο οικονομικό περιβάλλον.

1.1 Μερκαντιλισμός

- Η θεωρία του **Μερκαντιλισμού (Εμποροκράτες, 17ος αιώνας)**. Είναι η περίοδος κατά την οποία το διεθνές εμπόριο γίνεται μέσω πολυτίμων λίθων και κυρίως με χρυσό και ασήμι. Σύμφωνα με τους οπαδούς του Μερκαντιλισμού, η δύναμη μιας χώρας, οικονομική, πολιτική κ.λπ., εξαρτάται από την ποσότητα του χρυσού και του ασημιού που διαθέτει.
- Επόμενα, βασική επιδίωξη κάθε χώρας ήταν η ολοένα και μεγαλύτερη συγκέντρωση πολυτίμων λίθων. Το διεθνές εμπόριο αξιοποιείται ώστε να μεγιστοποιείται η εισαγωγή των πολυτίμων λίθων με την ανάπτυξη των εξαγωγών και να ελαχιστοποιείται η εξαγωγή τους με τον περιορισμό των εισαγωγών.
- Ο μηχανισμός που διευκόλυνε την επιδίωξη αυτή ήταν η επιβολή προστατευτικών μέτρων (δασμοί και άλλοι περιορισμοί), γι αυτό η θεωρία είναι γνωστή και ως **προστατευτισμός**.
- Αν και η κυρίαρχη αντίληψη στο διεθνές εμπόριο σήμερα είναι η απελευθέρωση των αγορών και η κατάργηση των περιορισμών, πολλές χώρες προσφεύγουν σε προστατευτικά μέτρα προκειμένου να προωθήσουν τα εθνικά και οικονομικά συμφέροντά τους.

1.2 Η θεωρία του Απόλυτου Πλεονεκτήματος

- Η θεωρία του **απόλυτου πλεονεκτήματος** διατυπώθηκε από τον **Adam Smith** το 1776 με το βιβλίο του «*Ο Πλούτος των Εθνών*». Υποστήριξε ότι κάθε χώρα πρέπει να εξειδικεύεται στην παραγωγή εκείνων των προϊόντων για τα οποία διαθέτει το απόλυτο πλεονέκτημα στον παραγωγικό συντελεστή εργασία.
- Εάν στη χώρα A το κόστος παραγωγής μιας μονάδας του προϊόντος χ είναι 40 ώρες εργασίας και του ψ 70 ώρες, ενώ στη χώρα B του χ είναι 60 και του ψ 50 ώρες, τότε η χώρα A πρέπει να εξειδικευτεί στην παραγωγή του προϊόντος χ , στο οποίο έχει μικρότερο κόστος, δηλαδή απόλυτο πλεονέκτημα και η B του ψ αντίστοιχα. Η χώρα A θα παράγει και θα εξάγει το προϊόν χ στη B και η B θα παράγει και θα εξάγει το προϊόν ψ στην A.

1.3 Η θεωρία του Συγκριτικού Πλεονεκτήματος

- Σύμφωνα με τη θεωρία του απόλυτου πλεονεκτήματος, εάν μια χώρα δεν έχει απόλυτο πλεονέκτημα στην παραγωγή των προϊόντων, τότε αυτή δεν μπορεί να συμμετέχει στο διεθνές εμπόριο και θα εισάγει όλα εκείνα τα προϊόντα για την παραγωγή των οποίων άλλες χώρες έχουν απόλυτο πλεονέκτημα.
- Το κενό αυτό της θεωρίας του *A. Smith* ήρθε να καλύψει ο **David Ricardo** με τη θεωρία του **συγκριτικού πλεονεκτήματος**. Υποστήριξε ότι μια χώρα πρέπει να εξειδικεύεται στην παραγωγή εκείνων των προϊόντων για τα οποία όχι μόνον διαθέτει απόλυτο πλεονέκτημα στον παραγωγικό συντελεστή εργασία, αλλά και όταν έχει σχετικό ή συγκριτικό πλεονέκτημα.
- Με την εφαρμογή της αρχής του συγκριτικού πλεονεκτήματος, κάτω από συνθήκες ελεύθερου εμπορίου, κάθε χώρα πρέπει να ειδικεύεται στην παραγωγή των αγαθών, που έχει τη δυνατότητα να παράγει σχετικά φθηνά και πρέπει να εισάγει τα προϊόντα, που για την παραγωγή τους οι άλλες χώρες έχουν συγκριτικό πλεονέκτημα.

1.4. Η θεωρία των Παραγωγικών Συντελεστών

- Η θεωρία της σχετικής αφθονίας των **παραγωγικών συντελεστών των Hecksher και Ohlin** υποστηρίζει ότι κάθε χώρα πρέπει να εξειδικεύεται στα προϊόντα εκείνα για την παραγωγή των οποίων διαθέτει σχετική αφθονία των αναγκαίων παραγωγικών συντελεστών. Εφόσον οι αναγκαίοι για την παραγωγή ενός προϊόντος παραγωγικοί συντελεστές είναι σχετικά άφθονοι, τότε η χώρα θα παρουσιάζει πλεονεκτήματα στο κόστος παραγωγής σε σχέση με άλλες χώρες που δεν διαθέτουν την αντίστοιχη αφθονία.
- Σύμφωνα με το θεώρημα αυτό μια χώρα τείνει να ειδικευτεί στην παραγωγή εξαγωγίμων προϊόντων, για την παραγωγή των οποίων χρησιμοποιεί μεγάλες ποσότητες συντελεστών της παραγωγής, που βρίσκονται σε σχετική αφθονία και να πραγματοποιεί εισαγωγές προϊόντων, για την παραγωγή των οποίων χρησιμοποιούνται μεγάλες ποσότητες συντελεστών παραγωγής, που είναι σε σχετική έλλειψη στο εσωτερικό της χώρας.

1.4.1. Το «Παράδοξο» του Leontief

- Ο *Leontief*, με βάση το θεώρημα των *Hecksher – Ohlin*, εξέτασε τη διάρθρωση του εξωτερικού εμπορίου των Η.Π.Α. για το έτος 1947 και ειδικότερα την αναλογία των παραγωγικών συντελεστών εργασίας και κεφαλαίου που χρησιμοποιήθηκαν για την παραγωγή των προϊόντων.
- Από τα αποτελέσματα της έρευνας προέκυψε ότι, αν και οι Η.Π.Α. είναι πλούσιες σε κεφάλαιο και θα έπρεπε να εξαγάγουν προϊόντα εντάσεως κεφαλαίου, με βάση το θεώρημα των *Hecksher – Ohlin*, οι εξαγωγές των ενσωμάτωναν περισσότερη εργασία και λιγότερο κεφάλαιο.
- Το φαινόμενο αυτό ονομάστηκε **«παράδοξο» του *Leontief*** και για την εξήγησή του διατυπώθηκαν διάφορες ερμηνείες, όπως το ότι οι μονάδες εργασίας δεν είναι συγκρίσιμες διεθνώς ή το ότι δεν συνυπολογίστηκαν και άλλοι παραγωγικοί συντελεστές (π.χ. φυσικοί πόροι), καθώς και το ότι αυτό οφείλεται στη μεθοδολογία των στατιστικών μετρήσεων.

1.5 Η θεωρία του Κύκλου Ζωής του Προϊόντος

- Η **θεωρία του κύκλου ζωής του προϊόντος** υποστηρίζει ότι οι εξαγωγές αλλά και ο τόπος εγκατάστασης της παραγωγής των προϊόντων έχουν σχέση με τη φάση του κύκλου ζωής των προϊόντων, ως εξής:
- Στο στάδιο της **εισαγωγής** που το προϊόν είναι νέο, αυτό διατίθεται κυρίως στην εσωτερική αγορά και εν μέρει σε άλλες αναπτυγμένες αγορές που έχουν τη δυνατότητα να το καταναλώσουν.
- Στη φάση της **ανάπτυξης**, το προϊόν εξάγεται σε μεγαλύτερη έκταση σε άλλες αναπτυγμένες αγορές και ταυτόχρονα ένα μέρος της παραγωγής του γίνεται σε αυτές.
- Στη φάση της **ωρίμανσης**, εξάγεται πλέον και σε αναπτυσσόμενες αγορές, ενώ και μέρος της παραγωγής του γίνεται σε αυτές.
- Στην τελευταία φάση του κύκλου, στο στάδιο της **παρακμής**, το προϊόν πλέον παράγεται και διατίθεται αποκλειστικά στις αναπτυσσόμενες αγορές.

Τέλος Ενότητας

Επεξεργασία: Τσιμπίρης Αλκιβιάδης

Σέρρες, 25-05-2015